

інструмент державної політики у сфері наукової, науково-технічної діяльності // Держава та регіони. Серія: Державне управління. 2012. № 1. С. 139. **9.** Лебеда Т. Б. Стан фінансування наукових та науково-технічних робіт в Україні: статистичний розріз // Проблеми науки. 2012. № 12. С. 6. **10.** Ландіна Т. В., Мельничук І. І. Проблеми фінансування науки в Україні та шляхи її вирішення // Інноваційна економіка. 2013. № 5. С. 19. **11.** Гончаренко А. О. Форми та методи державного стимулювання науково-технічної та інноваційної діяльності в державах – членах ЄС // Право та інновації. 2015. № 4. С. 79–85. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apir_2015_4_13.

Nekoliak R. Legal aspects of financing scientific and scientific-technical activities.

This article analyzes the legal aspects of the financial provision of scientific and scientific and technical activities. Based on the analysis of articles of the Law on «On Scientific and Scientific Technical Activities» the features of budget and grant financing are discussed. The existing theoretical approaches concerning directions of improvement of financial provision of science are examined as well as experience of European Union countries in organizing and regulating the financing of scientific sphere.

The necessity of improving financing of scientific and scientific-technical activity is emphasized taking into account the significance of science for the development of Ukraine's economy. The obvious need for the operation of the National Research Foundation without delay is highlighted.

The article substantiates the idea of a phased increase in the financing of scientific activity due to the present stage of the development of society, state policy in the field of scientific and scientific and technical activities, the state of science and science institutions. Under these circumstances guaranteeing the efficient use of funds allocated from the state budget and creating conditions for extrabudgetary financing of science sphere is necessary.

In order to realize these objectives, it is necessary to conduct a state certification, audit of research institutions, to evaluate the effectiveness of their scientific, technological and innovation activity and as a result bring basic budget funding according to the results of their work. The results of research institution state inspection are the first step towards an independent and transparent evaluation of their value and benefits for the state and its economy. Also, it is significantly important to implement mechanisms of encouraging and stimulating businesses to finance scientific and technical activities.

Key words: *scientific and scientific-technical activity, financial support, budget financing, grant financing.*

УДК 351.72.071.6(477)

Л. В. ГОРБАЙЧУК,
аспірантка

ФІНАНСОВА ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ В УКРАЇНІ: ПИТАННЯ ЗАКОНОДАВЧОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Фінансова децентралізація є вагомим складовим процесом децентралізації управлінської діяльності в державі, що зумовлює актуальність дослідження її законодавчого регулювання. У статті проаналізовано становлення законодавчого забезпечення фінансової децентралізації впродовж новітньої історії України. З'ясовано, що проголошене у 1996–1997 рр. право органів місцевого самоврядування на формування фінансо-

вих ресурсів, достатніх для забезпечення розвитку адміністративно-територіальних одиниць різних рівнів, стало реально можливим із внесенням змін до бюджетного та податкового законодавства наприкінці 2014 р. На сучасному етапі розвитку можна вважати, що в Україні правові основи фінансової децентралізації вдалося сформувати за 2014–2017 рр. Проте видається необхідним закріпити на законодавчому рівні основні критерії (показники) фінансової децентралізації, здатні забезпечити її якісну і кількісну оцінку, та оновити законодавство, яке регламентує питання місцевого самоврядування.

Ключові слова: фінансова децентралізація, місцеві бюджети, доходи бюджетів, видатки бюджетів, органи місцевого самоврядування, міжбюджетні трансферти.

Горбайчук Л. В. Финансовая децентрализация в Украине: вопросы законодательного регулирования

Финансовая децентрализация является важнейшей составляющей процессов децентрализации управленческой деятельности в государстве, что обуславливает актуальность исследования ее законодательного регулирования. В статье проанализировано становление законодательного обеспечения финансовой децентрализации в течение новейшей истории Украины. Установлено, что провозглашенное в 1996–1997 гг. право органов местного самоуправления на формирование финансовых ресурсов, достаточных для обеспечения развития административно-территориальных единиц разного уровня, стало реально возможным после внесения изменений в бюджетное и налоговое законодательство в конце 2014 г. На современном этапе развития можно считать, что в Украине правовые основы финансовой децентрализации удалось сформировать в 2014–2017 гг. Однако представляется необходимым закрépить на законодательном уровне основные критерии (показатели) финансовой децентрализации, способные обеспечить ее качественную и количественную оценки, и обновить законодательство, которое регламентирует вопросы местного самоуправления.

Ключевые слова: финансовая децентрализация, местные бюджеты, доходы бюджетов, расходы бюджетов, органы местного самоуправления, межбюджетные трансферты.

Gorbaichuk L. V. Financial decentralization in Ukraine: issues of legislative regulation

Financial decentralization is a significant component of the processes of decentralization of state management activity, which determines the relevance of the study of its legislative regulation. The article analyzes the formation of legislative provision of financial decentralization during the modern history of Ukraine. It was found out that the right of local self-government bodies to form financial resources sufficient to ensure the development of administrative and territorial units of different levels, which was declared in 1996–1997, became possible with the introduction of amendments to the budget and tax legislation at the end of 2014. At the present stage development it can be assumed that in Ukraine the legal basis for financial decentralization was able to form in 2014–2017. However, it seems necessary to consolidate at the legislative level the main criteria (indicators) of the financial decentralization capable of ensuring its qualitative and quantitative evaluation, and to update the legislation regulating the issues of local self-government.

Keywords: financial decentralization, local budgets, budget revenues, budget expenditures, local self-government bodies, inter-budget transfers.

Реформи в Україні матимуть успіх лише у разі посилення економічної та фінансової спроможності регіонів, задля чого й ініційовано проведення децен-

тралізації управління регіональним розвитком та фінансової децентралізації як її складової.

Питанням децентралізації у сфері управління, у тому числі стосовно управління фінансовими ресурсами, які слугують базою для реалізації отриманих органами місцевого самоврядування повноважень, а також правового регулювання цих процесів нині приділяється достатньо уваги, що пояснюється їх актуалізацією на сучасному етапі розвитку України. Фінансова децентралізація розглядається як у контексті проблематики міжбюджетних відносин, так і в ході вивчення питань децентралізації управління загалом фахівцями з права, економіки та державного управління. Зокрема, слід відмітити науковий доробок таких учених, як: І. Волохова, О. Дроздовська, Г. Лопушняк, І. Мізіна, О. Музика-Стефанчук, С. Осипенко, О. Росоляк, І. Устинова та ін. Однак, у контексті зазначеного вважаємо необхідним проведення систематизації законодавчого забезпечення фінансової децентралізації в Україні.

Метою статті є дослідження становлення законодавчих засад фінансової децентралізації в Україні та обґрунтування пропозицій щодо подальшого їх удосконалення на сучасному етапі розвитку.

Децентралізація є однією з ключових реформ, які нині проводяться в Україні, і є чи не найскладнішою, оскільки йдеться про перерозподіл та делегування повноважень, а отже, і відповідальності за соціально-економічний розвиток відповідних територій на місцях. У свою чергу це потребує створення достатньої фінансової бази для органів місцевого самоврядування за умови забезпечення ефективного виконання ними отриманих повноважень у повному обсязі. Отже, децентралізація передбачає одночасне розгортання двох процесів: децентралізації влади та фінансової децентралізації. При цьому найважливішою проблемою децентралізації є забезпечення фінансової незалежності органів місцевого самоврядування як основи виконання покладених на них законодавством функцій та повноважень.

У даному аспекті фінансова децентралізація являє собою процес розподілу функцій, повноважень, фінансових ресурсів і відповідальності між центральним та місцевими рівнями управління, у результаті чого відбувається не тільки підвищення ефективності управління бюджетними коштами на місцях, а й зменшення впливу центру на розвиток регіонів і регіональної економіки¹. На переконання багатьох науковців, фінансова децентралізація передбачає значний обсяг власних, передачу закріплених джерел надходжень до місцевих бюджетів, надання міжбюджетних трансфертів з центрального бюджету; розміщення замовлень у приватному секторі економіки; просування ринкових механізмів у сферу місцевих фінансів. Під фінансовою децентралізацією слід розуміти не лише передачу фінансових ресурсів. Даний процес є значно ширшим і включає також передачу повноважень у фінансовій сфері (видаткових, дохідних, податкових)². Виходячи з зазначеного, слід констатувати, що фінансова децентралізація включає: 1) децентралізацію видатків; 2) децентралізацію доходів; 3) організаційну самостійність.

Фінансова децентралізація, як слушно вважає О. Дроздовська, – це процес розподілу функцій, фінансових ресурсів і відповідальності за їх використання між центральним і локальними рівнями управління³. Суть фінансової децентралізації полягає у передачі джерел доходів місцевим бюджетам з державного

бюджету і повноважень щодо управління ними від державних органів виконавчої влади органам місцевого самоврядування з метою реалізації ними власних та делегованих державною функцій. Передача нових повноважень має забезпечуватися відповідним рівнем фінансових ресурсів і точним визначенням джерел⁴.

У контексті зазначеного варто також звернути увагу на розуміння сутності фінансової децентралізації Міністерством регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України як процесу делегування повноважень місцевому самоврядуванню щодо прийняття рішень у сфері бюджетного регулювання соціально-економічного розвитку регіонів, що виявляється у фіскальній незалежності органів місцевого самоврядування приймати рішення щодо формування бази оподаткування, визначення ставок відповідних місцевих податків та зборів, запровадження податкових стимулів для галузей економіки на регіональному рівні, а також формування структури видатків для надання суспільних благ населенню.

Метою фінансової децентралізації є не лише підвищення оперативності та якості надання публічних послуг на місцевому рівні, а й у забезпечення економічного зростання та сталого розвитку територій. Значення фінансової децентралізації полягає у тому, що вона дає змогу збалансувати механізми надання публічних послуг з потребами та інтересами місцевих громад та жителів, підвищує рівень відповідальності місцевих органів за виконання відповідних функцій та ступінь ефективності діяльності державного сектору загалом шляхом запровадження елементів конкуренції⁵.

Як свідчить практика, процес фінансової децентралізації потребує законодавчого закріплення за кожним рівнем влади певних функцій або окремих публічних послуг та необхідних для їх виконання фінансових ресурсів. Правові засади формування фінансової бази місцевого самоврядування сформовано в українському законодавстві доволі давно – ще у 1996–1997 рр. Однак процеси фінансової децентралізації, які мають забезпечити фінансову спроможність органів місцевого самоврядування, отримали реальну реалізацію лише з 2014 р. До основоположних нормативно-правових актів, які містять відповідні норми, належать Конституція України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР, закони України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21 травня 1997 р. № 280/97-ВР, «Про ратифікацію Європейської хартії місцевого самоврядування» від 15 липня 1997 р. № 452/97-ВР та ін.

Згідно з ч. 1 ст. 142 Конституції України фінансовою основою місцевого самоврядування є доходи місцевих бюджетів, інші кошти, що є у власності територіальних громад сіл, селищ, міст, районів у містах. У ч. 1 ст. 4 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» до основних принципів місцевого самоврядування віднесено принцип правової, організаційної та матеріально-фінансової самостійності в межах повноважень, визначених цим та іншими законами. Водночас у ч. 3 ст. 16 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» міститься норма, аналогічна за змістом ч. 1 ст. 142 Конституції України. У цьому контексті слід також узяти до уваги норми розділу III Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», в яких визначені базові положення щодо формування фінансової основи місцевого самоврядування. Зокрема, йдеться про норму ч. 4 ст. 61, згідно з якою самостійність місцевих

бюджетів гарантується власними та закріпленими за ними на стабільній основі законом загальнодержавними доходами, а також правом самостійно визначати напрями використання коштів місцевих бюджетів відповідно до закону. 15 липня 1997 р. Верховна Рада України ратифікувала Європейську хартію місцевого самоврядування від 15 жовтня 1985 р. і тим самим визнала необхідність органів місцевого самоврядування, які мають бути наділені реальною владою та забезпечувати ефективне й одночасно наближене до громадянина управління, а держава взяла на себе зобов'язання щодо створення умов для формування фінансового забезпечення місцевого самоврядування. Адже у ст. 9 Європейської хартії місцевого самоврядування, зокрема, зазначається, що органи місцевого самоврядування мають право на «власні адекватні фінансові ресурси», якими вони можуть вільно розпоряджатися в межах своїх повноважень, а обсяг фінансових ресурсів органів місцевого самоврядування має відповідати повноваженням, передбаченим Конституцією або законом.

Незважаючи на наведені положення, бюджетне законодавство тих часів – спочатку Закон України «Про бюджетну систему України» від 05 грудня 1990 р. № 512-ХІІ, а згодом – Бюджетний кодекс України від 21 червня 2001 р. № 2542-ІІІ, який діяв до 01 січня 2011 р., не передбачало реалізації права органів місцевого самоврядування на формування «власних адекватних фінансових ресурсів», необхідних для виконання наданих їм Конституцією та законами України повноважень. Так, Закон України «Про бюджетну систему України» передбачав централізоване управління коштами в межах бюджетної системи, а Бюджетний кодекс України 2001 р., попри наявність у ньому прогресивних (порівняно із Законом України «Про бюджетну систему України») норм, не зміг забезпечити реальну самостійність місцевим бюджетам, оскільки така самостійність можлива лише за умови фінансової децентралізації. Очікувалося, що Бюджетний кодекс України 2001 р. сприятиме активізації політики фінансової децентралізації в державі. Однак, незважаючи на те, що бюджетне регулювання дохідної частини місцевих бюджетів та організація міжбюджетних відносин стали прозорішими, а видаткові повноваження були розмежовані між рівнями влади з урахуванням принципу субсидіарності, загалом протягом 2001–2010 рр. процеси централізації в межах державних фінансів мали тенденцію до посилення.

З прийняттям нової редакції Бюджетного кодексу України від 08 липня 2010 р. № 2456-VI та Податкового кодексу України від 02 грудня 2010 р. № 2755-VI було зроблено довгоочікуваний крок до оптимізації місцевого оподаткування в Україні. Це мало б поліпшити стан фінансового забезпечення діяльності органів місцевого самоврядування. Зокрема, запровадження податку на нерухоме майно, відмінного від земельної ділянки, а також скасування мало-ефективних місцевих податків, сутність яких у сучасних економічних умовах суперечить принципам оподаткування, мали наблизити місцеве оподаткування в нашій державі до вимог, окреслених у Європейській хартії місцевого самоврядування 1985 р. Однак варто зауважити, що, незважаючи на низку позитивних змін у законодавстві в результаті прийняття у 2010 р. нової редакції Бюджетного кодексу України та Податкового кодексу України, забезпечити достатній рівень фінансової незалежності органів місцевого самоврядування так і не вдалося.

Зміна курсу державної політики України в напрямі фінансової децентралізації як основного вектору розвитку країни декларувалася впродовж останніх десяти років. Однак його реалізація розпочалася із внесенням змін до Бюджетного кодексу України 2010 р. шляхом прийняття Закону України «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо реформи міжбюджетних відносин» від 28 грудня 2014 р. № 79-VIII. У результаті цього змінилися підходи до бюджетного планування, організації міжбюджетних відносин, оподаткування; запроваджено об'єднання низки місцевих бюджетів у зв'язку зі створенням об'єднаних територіальних громад; розпочався процес децентралізації, внаслідок якого здійснена передача частини повноважень і відповідальності від державних до місцевих органів влади⁶.

Впродовж 2014–2017 рр. було прийнято низку нормативно-правових актів, які в сукупності забезпечили можливість реалізувати проголошене ще у 1996–1997 рр. право органів місцевого самоврядування на формування «власних адекватних фінансових ресурсів» шляхом фінансової децентралізації. Одним із важливих кроків на шляху до децентралізації стало розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні» від 01 квітня 2014 р. № 333-р. Наприкінці 2014 р. фракціями Верховної Ради України була підписана Коаліційна угода з основних питань, які підлягають реформуванню. Зазначені акти стали поштовхом для проведення реформ, зокрема, в частині децентралізації влади за такими основними напрямками, як: 1) адміністративно-територіальний устрій (надмірна подрібненість населених пунктів і, відповідно, низький рівень управління ними); 2) фінансові ресурси (низький рівень самозабезпечення місцевих громад і залежність місцевих бюджетів від державного бюджету); 3) розподіл повноважень (невідповідність принципу субсидіарності та неефективний розподіл власних і делегованих повноважень).

Фактично з ухваленням Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні від 01 квітня 2014 р. розпочався процес формування законодавчого забезпечення фінансової децентралізації, спрямованої на забезпечення фінансової спроможності органів місцевого самоврядування, який розпочався з кінця 2014 р. Так, 28 грудня 2014 р. Верховною Радою України внесено низку змін до Бюджетного та Податкового кодексів України стосовно реформи міжбюджетних відносин шляхом прийняття не лише Закону України «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо реформи міжбюджетних відносин» № 79-VIII, а й Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи» № 71-VIII.

З прийняттям цих актів, на нашу думку, розпочався якісно новий етап фінансової децентралізації шляхом розширення дохідної частини місцевих бюджетів за рахунок перегляду ставок відрахувань окремих загальнодержавних податків і зборів (у тому числі й неподаткового характеру) до місцевих бюджетів у бік збільшення, а також передачі окремих загальнодержавних податків на місцевий рівень. Так, якщо в п. 10.1 ст. 10 Податкового кодексу України 02 грудня 2010 р. № 2755-VI (в редакції станом на 31 грудня 2014 р.) зазначалося, що до місцевих податків належать податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, та єдиний податок, то в цьому ж пункті ст. 10 Податкового

кодексу України 02 грудня 2010 р. № 2755-VI (в редакції станом на 01 січня 2015 р.) відповідно до Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи» до місцевих податків віднесено податок на майно та єдиний податок, а згідно з п. 265.1 кодексу податок на майно складається з податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки; транспортного податку та плати за землю. Зазначені зміни щодо збільшення доходів місцевих бюджетів були запроваджені з 2015 р.

До беззаперечних позитивів бюджетної реформи 2015 р., спрямованих на утвердження фінансової децентралізації, варто віднести надання права суб'єктам бюджетних відносин самостійно регулювати ставки єдиного податку, податку на майно та встановлення збору за місця для паркування транспортних засобів, туристичного збору; кардинальну зміну підходів до горизонтального вирівнювання дохідної спроможності місцевих бюджетів; заміну дотації вирівнювання на базову дотацію, а коштів, що передаються до державного бюджету з місцевих бюджетів – на реверсну дотацію; посилення відповідальності профільних міністерств (Міністерства охорони здоров'я України, Міністерства освіти і науки України) у зв'язку із запровадженням надання з державного бюджету місцевим бюджетам медичної, освітньої субвенції та у 2015 р. субвенції на підготовку робітничих кадрів за реалізацію державної політики у відповідній сфері на місцевому рівні та ін.⁷ Водночас зміни у політиці міжбюджетних трансфертів, на нашу думку, є сприятливими лише для економічно сильних територій. В Україні, як відомо, переважна більшість регіонів є дотаційними. Отже, місцеве самоврядування не готове одразу перейти на самозабезпечення.

На реалізацію процесу фінансової децентралізації також спрямована низка інших законодавчих актів, серед яких варто назвати закони України «Про співробітництво територіальних громад» від 17 червня 2014 р. № 1508-VII, «Про добровільне об'єднання територіальних громад» від 05 лютого 2015 р. № 157-VIII, «Про засади державної регіональної політики» від 5 лютого 2015 р. № 156-VIII та ін. Наведені нормативно-правові акти забезпечили створення в державі добровільних об'єднань територіальних громад. Зазначимо, що фінансова децентралізація значною мірою торкнулася формування доходів загального фонду бюджетів об'єднаних територіальних громад (врегульовано ч. 4 ст. 67 Бюджетного кодексу України). Такі бюджети виходять на прямі міжбюджетні відносини з державним бюджетом, зокрема, їх доходи формуються відповідно до статей 64, 69¹, а видатки – статей 89, 91 Бюджетного кодексу України. Додатково до закріплених доходів бюджету об'єднаних територіальних громад отримують до загального фонду 60 % податку на доходи фізичних осіб, який сплачується на території громади.

З метою подальшої реалізації фінансової децентралізації 08 лютого 2017 р. Кабінет Міністрів України прийняв розпорядження «Про схвалення Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2017–2020 роки» № 142-р, в якій за напрямом розвитку системи управління державними фінансами у середньостроковій перспективі передбачається забезпечення розвитку міжбюджетних відносин та фінансової децентралізації.

Проведене дослідження дає підстави зробити такі узагальнюючі висновки:

1. На даний час в Україні правові засади фінансової децентралізації можна вважати сформованими. Натомість існує необхідність визначення кількісних та якісних критеріїв рівня фінансової децентралізації, яких Україна має досягти, та їх закріплення на законодавчому рівні. Йдеться про такі основні критерії (показники) оцінки рівня фінансової децентралізації, як частка видатків місцевих бюджетів у валовому внутрішньому продукті, частка власних доходів у структурі доходів місцевих бюджетів, частка місцевих податків та зборів у валовому внутрішньому продукті та частка міжбюджетних трансфертів у структурі доходів місцевих бюджетів, які різняться в різних країнах залежно від обраних ними моделей фінансової децентралізації.

2. Успішна реалізація фінансової децентралізації можлива у разі її поєднання з реформою, спрямованою на децентралізацію державної влади та управління публічними фінансами. Обов'язково має дотримуватися співмірність наданих органам місцевого самоврядування повноважень та обсягів фінансового забезпечення, наявного для реалізації цих повноважень, що відповідатиме основним засадам фінансового зміцнення місцевого самоврядування, закладеним в ст. 9 Європейської хартії місцевого самоврядування 1985 р. Процесам децентралізації в державі сприятимуть законодавчі акти – «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про місцеві органи виконавчої влади», «Про адміністративно-територіальний устрій», прийняття яких Верховною Радою України можливе лише після внесення відповідних змін до Конституції України.

3. Утвердження принципів фінансової децентралізації потребує подальшого вдосконалення норм базових законодавчих актів, які регламентують відносини у сфері бюджету, а це Конституція України, Бюджетний кодекс України та Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні». Зокрема, необхідно змістити акценти у розумінні ролі держави при формуванні фінансової основи місцевого самоврядування з гарантування надання фінансових ресурсів на зобов'язання створити умови для утвердження фінансової незалежності місцевого самоврядування. На першому місці має бути твердження про те, що держава насамперед зобов'язується забезпечити умови для фінансової самостійності місцевого самоврядування й фінансово підтримувати місцеве самоврядування у разі необхідності, передусім задля забезпечення надання мінімального законодавчо визначеного обсягу публічних послуг у межах певної адміністративно-територіальної одиниці, підтримки суспільно значущих соціально-економічних програм регіону або надання фінансової допомоги для розв'язання непередбачених проблем.

1. *Україна: Стратегічні пріоритети: аналітичні оцінки*. 2006: монографія / за ред. О. С. Власюка. Київ: НІСД, 2006. С. 399. 2. *Волохова І. С.* Місцеві фінанси та перспективи поглиблення фінансової децентралізації в Україні: монографія. Одеса: Атлант, 2014. С. 83–84. 3. *Дроздовська О. С.* Теоретичні засади фінансової децентралізації // *Фінанси України*. 2008. № 8. С. 20–21. 4. *Мізіна І. В.* Правові аспекти місцевого фінансування в умовах децентралізації влади в Україні // *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. Спецвипуск. 2017. Ч. 2. С. 137. 5. *Осипенко С. О.* Фінансова децентралізація: ефективність реалізації на місцевому рівні // *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету*. Серія: Економічні науки. 2013. № 4. С. 177. 6. *Лопушняк Г. С., Лободіна З. М., Ливдар М. В.* Фіскальна децентралізація в Україні:

декларації та практична реалізація // Economic Annals-XXI. 2016. № 161 (9–10). С. 80. 7. Там само. С. 81.

Gorbaichuk L. V. Financial decentralization in Ukraine: issues of legislative regulation

The article substantiates the importance of financial decentralization for the effective decentralization of governance in the state. Financial decentralization is a significant component of the processes of decentralization of power, since it is designed to create the appropriate financial conditions for the performance of local government bodies by authorities. In fact, decentralization involves the simultaneous deployment of two processes: decentralization of power and financial decentralization aimed at ensuring the financial independence of local self-government bodies. All this stipulates the relevance of the study of legislative regulation of financial decentralization in Ukraine.

The formation of the legislative provision of financial decentralization in the modern history of Ukraine is analyzed. It was clarified that the legal basis for the formation of the financial base of local self-government was formed in the Ukrainian legislation in the period of 1996–1997. The basic legal acts containing the relevant norms include the Constitution of Ukraine, the Law of Ukraine «On Local Self-Government in Ukraine» 1997, The Law of Ukraine «On the ratification of the European Charter of Local Self-Government» 1997. However, the processes of financial decentralization that should ensure the financial capacity of local self-government bodies have received real realities only at the end of 2014, with amendments to the budget and tax legislation.

At the present stage of development we can assume that in Ukraine, the legal basis for financial decentralization was able to form. During 2014–2017, a number of normative legal acts were adopted, which in aggregate provided an opportunity to realize the law of local self-government, proclaimed in 1996–1997, for the formation of «adequate own financial resources» due to financial decentralization. Since then, a qualitatively new stage of financial decentralization has been launched through the expansion of the revenue part of local budgets through revision of the rates of deductions of individual national taxes and fees (including non-tax nature) to local budgets in the direction of increase, as well as the transfer of certain national taxes to the local level.

However, in spite of the unequivocal positive results of the 2015 budget reform aimed at strengthening financial decentralization, it is necessary to consolidate the main criteria (indicators) of financial decentralization at the legislative level, to ensure its qualitative and quantitative assessment by establishing the share of local budget expenditures in the gross domestic product, the share of own revenues in the structure of local budget revenues, the share of local taxes and fees in the gross domestic product and the share of inter-budget fiscal transfers within local revenues structure. Also, in order to successful implementation of financial decentralization, it is necessary to update the legislation regulating the activities of local self-government bodies, in particular by adopting a number of legislative acts – «On Local Self-Government in Ukraine», «On Local Authorities» and «On the Administrative-Territorial Arrangement».

Key words: *financial decentralization, local budgets, budget revenues, budget expenditures, local self-government bodies, inter-budget transfers.*